

Ενας καφές * με τον... ΠΡΑΝΙΤ ΣΟΪ

* «Πολλοί άνθρωποι αναγνωρίζουν στον καφέ την ικανότητα να δίνει πνεύμα»
(Ονορέ ντε Μπαλζάκ, «Πραγματεία περί των νεωτέρων διεγερτικών», 1839)

«Να ξανακάνουμε τη ζωγραφική ενδιαφέρουσα για τα παιδιά»

Ο ινδός καλλιτέχνης μιλάει για μια μηχανή εκμάθησης σχεδίου

Coffee Spot

TAVROS Space,
Αναξαγόρα 33

Info

Η έκθεση «A thousand and one stories» διαρκεί έως τις 28 Ιουνίου

ΤΗΣ Εφης Φαλίδα

ΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Ο παιδικός ενθουσιασμός δεν κρύβεται. Οι φωνές και οι ζωηρές κινήσεις παιδιών που χαίρονται και εκστασιάζονται μεταδίδουν το φορτίο ενέργειας παντού. Ήταν η στιγμή της συνάντησής μας με τον Πρανίτ Σοί την ώρα που τελείωνε το εργαστήριο ζωγραφικής με τα παιδιά από το 2ο Δημοτικό Σχολείο Ταύρου. Ο γεννημένος στην Καλκούτα ζωγράφος, εγκατεστημένος στην Ολλανδία, μετέτρεψε για τρεις εβδομάδες τον χώρο τέχνης TAVROS μαζί με τη Μαρία - Θάλεια Καρρά σε ένα ενεργό εργαστήριο.

Η καλλιτεχνική πρακτική του Σοί διαμορφώνεται από την ενασχόλησή του με την πολιτική εικονογραφία, την αισθητική των μέσων ενημέρωσης και τις παραδοσιακές τεχνικές χειροτεχνίας, ενώ οι συνεργασίες του με δεξιότεχνες τεχνίτες της Καλκούτας και της πόλης Σριναγκάρ στο Κασμίρ τον οδήγησαν σε υβριδικά έργα που συνδυάζουν παραδοσιακές τεχνικές με σύγχρονες ανησυχίες. Στον Ταύρο, ο Σοί δούλεψε με παιδιά και εφήβους πάνω σε έναν πρωτότυπο μηχανισμό ζωγραφικής και τους μύπησε στον πανοραμικό σχεδιασμό του τοπίου της περιοχής τους. Η συλλογική διαδικασία, που παρουσιάζεται ως έκθεση, αποτύπωσε στους τοίχους του TAVROS αρχιτεκτονικές λεπτομέρειες, βιτρίνες καταστημάτων, δέντρα και ανθρώπους από το άμεσο περιβάλλον που ζωγράφισαν παιδιά και καλλιτέχνες.

Το 2002 συμμετείχα στο πρόγραμμα καλλιτεχνικής φιλοξενίας του Rijksakademie στο Άμστερνταμ και άρχισα να εξερευνώ το «Panorama Mesdag» στη Χάγη. Ο καλλιτέχνης που κατασκεύασε το «Panorama», ο Hendrik Willem Mesdag (1831-1915), χρησιμοποίησε έναν γυάλινο κύλινδρο ως οδηγό για να σκιαγραφήσει γρήγορα το παραθαλάσσιο τοπίο του ολλανδικού χωριού Scheveningen, απεικονίζοντας σφαιρικά το τοπίο της παραλίας. Πρόκειται για το μοναδικό πανόραμα στον κόσμο που το θέμα του είναι η απεικόνιση ενός τοπίου. Υπό αυτή την έννοια, συνάδει με την ολλανδική ζωγραφική παράδοση των αναπαραστάσεων τοπίων του 17ου αιώνα. Κατασκεύασα μια πρώτη μηχανή σχεδίου που ξεκίνησε από αυτόν τον μηχανισμό που χρησιμοποίησα στην Ακαδημία του Άμστερνταμ: ένα ημικύκλιο, κατασκευασμένο από ξύλο, Perspex και μέταλλο.

Στον Ταύρο χρησιμοποιήσαμε ένα άλλο πρωτότυπο μοντέλο μηχανής σχεδίου που σχεδιάσαμε μαζί με την Ιρίδα Λυκουριώτη της αρχιτεκτονικής ομάδας A Whales Architects. Αυτή η μηχανή σχεδίασης είναι εμπνευσμένη από τις συσκευές θέασης του 19ου αιώνα, όπως η camera lucida, η camera obscura και το φαινόμενο του πανοράματος. Με αυτή τη μηχανή δουλεύω από μέσα το σχέδιο ολόκληρης της άποψης σε 360 μοίρες. Η διαδικασία διαρκεί έξι με επτά ώρες και δεν επιτρέπει να μετακινηθείς ή να διακόψεις, διαφορετικά θα χαθούν η προοπτική και το σημείο φυγής.

Η σκέψη μας ήταν να βγάλουμε τα παιδιά έξω από το σχολείο. Να δουν γύρω τους το τοπίο και μετά να το σχεδιάσουν. Για τα παιδιά η μηχανή τους παρέχει επίσης ένα φίλτρο για να κάνουν το πρώτο βήμα στη ζωγραφική. Εντοπίζουν το θέμα τους και στη συνέχεια πρέπει να αρπάξει κανείς τη στιγμή για να το σχεδιάσει. Από τη στιγμή που τα σχολικά προγράμματα τέχνης δεν έχουν αλλάξει – ο τρόπος που διδάσκονται σήμερα σχέδιο τα παιδιά δεν έχει αλλάξει από τότε που εγώ ή οι γονείς μου πηγαίναμε στο σχολείο –, πρέπει να βρούμε έναν τρόπο να ξανακάνουμε τη ζωγραφική ενδιαφέρουσα για τα παιδιά. Για μένα, το σημαντικό ήταν κατά κάποιο τρόπο να μιλήσω στα παιδιά για την υλικότητα, γιατί όταν υπάρχουν τόσο πολλά στα τηλέφωνα τους, πώς γίνεται να τα τραβήξεις από την οθόνη κάνοντας το σχέδιο να τους φανεί ενδιαφέρον;

Συνοδεύσαμε τα παιδιά σε γύρω περιοχές του Ταύρου όπου θα ήθελαν να σχεδιάσουν. Όπως η παιδική χαρά, ο σταθμός του μετρό, η γέφυρα στον κόμβο των λεωφόρων. Η γέφυρα τους κίνησε την περιέργεια. Η διαδικασία ήταν να πειραματιστούν με τη μηχανή ζωγραφικής σχεδιάζοντας αυτό που βλέπουν από το τοπίο. Σε αυτά τα εργαστήρια με τους μαθητές χρησιμοποιούμε επιμέρους τμήματα (η πλήρης μηχανή αποτελείται από τρία καμπυλωτά τμήματα που σχηματίζουν έναν ολόκληρο κύκλο). Το επόμενο βήμα ήταν να κατανοήσουν πώς το σχέδιο μεταφέρεται στον τοίχο για να λειτουργήσει ως πίνακας και πώς να δημιουργήσουν τη σύνθεση του τοπίου. Εδώσα έμφαση στην επιθυμία να απεικονίσουν τον περίγυρο. Στην έκθεση που παρουσιάζεται με τίτλο «A thousand and one stories» ο σταθμός του μετρό στον Ταύρο σχεδιάστηκε με αυτή τη μηχανή ζωγραφικής και στη συνέχεια χρωματίστηκε με οκτώ τόνους του κίτρινου.

Στο επίκεντρο αυτού του εργαστηρίου για σχέδιο βρίσκεται η πεποίθησή μου ότι η ζωγραφική δίνει προτεραιότητα στην πολλαπλότητα. Αυτό που προσπαθώ να κάνω είναι να μπω στη διαδικασία μαζί τους, οπότε προσπαθώ να μάθω λίγα πράγματα για το καθένα, όπως από πού προέρχονται. Δεν είμαι από πάνω τους δίνοντας εντολές.

Νομίζω ότι η πρώτη μέρα ήταν λίγο δύσκολη γιατί πραγματικά πρέπει να μάθεις να κοιτάξεις για να σχεδιάσεις. Με τη μηχανή δεν κοιτάς πρώτα το θέμα σου και μετά το σχεδιάζεις. Στην πραγματικότητα μαθαίνεις να αντιγράφεις αυτό που βλέπεις μέσα από το πλεξιγκλάς. Διαπίστωσα ότι μερικές φορές τους αρέσουν περίπλοκα πράγματα. Αυτό που είναι ενδιαφέρον για τα παιδιά είναι να μπορούν να είναι έξω και να σχεδιάζουν. Με αυτή τη μηχανή, όπου το πλεξιγκλάς πλαίσιο τους θυμίζει την οθόνη του τάμπλετ, η διαδικασία σχεδιασμού είναι διασκεδαστική.